

PREVENCIÓ I SALUT LABORAL

Revista de seguretat, salut i medi ambient dins l'àmbit del treball

prevencion@balears.ugt.org

Juan Manuel de Oña Navarro, Fiscal de Sala coordinador de siniestralitat laboral pàg. 3

Commemoració del dia internacional de la seguretat i salut en el treball pàg. 12

Residus, problemàtica ambiental de primer ordre en el segle XXI pàg. 10

Contingut:

Editorial sumari

Opinió

Articles

Criteris Sindicals

Riscos i prevenció

Jornades tècniques

Entrevista Amb...

Notícies

Contrapunt

UGT Balears i la Fundació Projecte Home signen un conveni de col·laboració

Pàg. 20

Lorenzo Bravo, Secretari General de la UGT de les Illes Balears i Bartomeu Català, Vicepresident de la Fundació Projecte Home en el moment de signar el conveni de col·laboració entre les dues institucions.

El conveni estableix un marc de cooperació en la prevenció i rehabilitació de drogodependències i assistència als drogodependents en l'àmbit laboral

La formació als responsables sobre alternatives d'actuació enfront de situacions de consum durant l'horari laboral i la informació i assessorament per a empresaris i treballadors, eix del conveni

Jornades Tècniques sobre Malalties professionals

La UGT de les Illes Balears organitzà unes jornades sobre el nou RD 1299/2006 pel qual s'aprova el quadre de malalties professionals en el sistema de la seguretat social. Hi participaren representants de l'INSS, de la Direcció General de Salut Laboral i de la Mútua Balear. Pàg. 13

La VII edició dels premis "LLum i Ombra"

Pàg. 22

www.UGT.es

Unión General de Trabajadores

UGT Balears
Gabinet Tècnic
PRL

APRENDE EN CABEZA AJENA,
DEFIENDE TUS DERECHOS.

CAMPANYA DE SENSIBILITZACIÓ PER A LA PREVENCIÓ DE RISCS LABORALS

“La UGT de les Illes Balears té interès a incloure en el **pla de xoc** de salut laboral un capítol relatiu a la prevenció del consum de drogues i altres substàncies additives així com a l’assistència als consumidors i als seus familiars.”

DL. PM: 3185—2006

Elabora i Edita:

**GABINET TÈCNIC PRL
UGT—BALEARS**

editorial

En el món laboral existeixen determinats factors de risc que, de no corregir-se, poden potenciar el consum de drogues entre els treballadors. La sobrecàrrega de treball, l'estrès i els ambients insalubres són exemples significatius, entre altres molts, dels factors que poden induir al consum de substàncies.

És important que les empreses considerin la necessitat de prevenir i tractar els riscos associats a la dependència de l'alcohol, les drogues i els fàrmacs, riscos, principalment, psicosocials d'organització del treball. La solució d'aquests no passa per l'adopció de mesures repressives ni coercitives, sinó per la creació de climes saludables en les empreses, dins el concepte global de salut laboral.

Per aquest motiu la UGT de les Illes Balears ha signat un conveni de col·laboració amb la Fundació Projecte Home en matèria de prevenció de toxicomania en l'àmbit laboral en el qual ambdues institucions coincideixen en la necessitat de cooperar mútuament en la prevenció de les drogodependències i assistència als drogodependents en l'àmbit laboral per a treballadors de les Illes Balears.

CONVENI DE COL·LABORACIÓ DE LA FUNDACIÓ PROJECTE HOME I EL SINDICAT UNIÓ GENERAL DE TREBALLADORS, EN MATÈRIA DE PREVENCIÓ DE TOXICOMANIES DINS L'ÀMBIT LABORAL.

La UGT de les Illes Balears té interès a incloure en el **pla de xoc** de salut laboral un capítol relatiu a la prevenció del consum de drogues i altres substàncies additives així com a l'assistència als consumidors i als seus familiars. Per altra part el Projecte Home Balears ofereix al sindicat UGT activitats de caire preventiu com la formació en prevenció de les drogodependències dins l'entorn laboral, la formació per als responsables de les sectorials (hoteleria, seguretat, construcció, transport, serveis públics, etc), assessorament als responsables sobre alternatives d'actuació davant situacions de consum durant l'horari laboral i informació i assessorament per a empresaris i treballadors.

Núm 19—

2on. Trimestre

Editorial: “Conveni en matèria de prevenció de toxicomanies a l'àmbit laboral”.....	Pg.2
Articles: “Juan Manuel de Oña Navarro, Fiscal de Sala Coordinador de siniestralidad laboral de la Fiscalía del Tribunal Supremo”.....	Pg. 3
Articles: “El Servicio de Prevención de Riesgos Laborales del Servei Balear de Salut”.....	Pg.6
Articles: “Residus, problemàtica ambiental de primer ordre en el segle XXI”.....	Pg 10
Articles: “28 d'abril, dia internacional de la seguretat i salut en el treball.....	Pg. 12
Jornades tècniques sobre les Malalties Professionals..	Pg.13
Models pràctics per al Delegat/ada de Prevenció.....	Pg.16
Entrevista amb: Servando Pereira Vas, Secretari de Salut Laboral de la UGT Menorca.....	Pg. 17
Seminaris y Jornades:	Pg.18
Contrapunt amb: La VII Edició dels Premis “Llum i Ombra”.....	Pg.22

Juan Manuel de Oña Navarro, Fiscal de Sala Coordinador de siniestralidad laboral de la Fis- calía del Tribunal Supremo

“Para implantar y profundizar en esa necesaria cultura de la prevención, cuya falta sí puede explicar las elevadas tasas de siniestralidad que padecemos , se precisa la actuación y el esfuerzo conjunto y unitario de todos los interesados, empezando por el empresariado, principal obligado legalmente, y pasando por todos los intervinientes en el entramado laboral – incluidas instancias oficiales- hasta llegar al propio trabajador- que es el más directamente perjudicado-, sindicatos y medios de comunicación”.

Las sanciones penales del vigente Código Penal son razonablemente adecuadas a la naturaleza y entidad de los delitos que castiga. Los delitos de riesgo están sancionados con pena de prisión que puede llegar a 3 años y pena de multa, los homicidios imprudentes con penas que puede llegar a 4 años de prisión

y las lesiones imprudentes con penas que pueden llegar, en función de la gravedad de las lesiones, hasta 3 años de prisión, y en todos los casos puede imponerse además la pena de inhabilitación especial para el ejercicio de la profesión, oficio o cargo, que puede resultar particularmente aflictiva

Por tanto, la conminación penal parece adecuada; se trata de penas suficientemente disuasorias para conseguir los fines de prevención general y especial propios del actual Derecho Penal.

Es verdad que durante mucho tiempo los delitos de riesgo han tenido escasa, por no decir nula, aplicación. Una de las líneas de actuación que pretendo potenciar es precisamente dedicar especial atención a promover la aplicación de estos tipos de peligro, que suponen un adelantamiento de la barrera de protección penal sobre la base, lógica por demás, de que persiguiendo y sancionando la creación de situaciones de riesgo grave para la vida o la salud del trabajador por incumplimiento de la normativa preventivo-laboral, debiera evitarse el resultado lesivo ya irreversible.

Por otro lado, la Ley de Prevención de Riesgos Laborales, constituye el marco legislativo básico en esta materia, y como tal es en mi criterio, “francamente buena”.

Incorpora las directrices europeas sobre la materia y constituye un instrumento jurídico esencial, pero precisa ser completada con toda esa densa normativa sectorial preventivo-laboral que ya constituye un importante cuerpo jurídico regulador de esta materia.

En cualquier caso, siendo presupuesto esencial disponer de buenos instrumentos legales, esto no basta. Para implantar y profundizar en esa necesaria cultura de la prevención, cuya falta sí puede explicar las elevadas tasas de siniestralidad que padecemos, se precisa la actuación y el esfuerzo conjunto y unitario de todos los interesados, empezando por el empresariado, principal obligado legalmente, y pasando por todos los intervinientes en el entramado laboral – incluidas instancias oficiales hasta llegar al propio trabajador- que es el más directamente perjudicado-, sindicatos y medios de comunicación.

Por lo que a la intervención del Ministerio Fiscal se refiere, uno de los principios constitucionales por los que se rige el Ministerio Fiscal es el de la unidad de actuación a través del que se pretende una interpretación unitaria del ordenamiento jurídico, contribuyendo así a garantizar los principios de seguridad jurídica y de igualdad ante la ley, conceptos íntimamente vinculados al Estado de Derecho.

La multiplicación de las intervenciones del Ministerio Fiscal en los diversos órdenes jurisdiccionales, la complejidad creciente de las respuestas que proporciona el ordenamiento jurídico y la naturaleza de determinados bienes necesitados de protección especial, entre otras razones, aconsejaron la conveniencia –necesidad, podríamos decir de una especialización de los Fiscales en determinadas

materias y, entre ellas, las relacionadas con la siniestralidad laboral. En esta nueva estructuración, el Fiscal de Sala de Siniestralidad Laboral actúa como Fiscal Coordinador de las actividades de los Fiscales de todo el territorio nacional en esta materia, para conseguir la necesaria unidad de criterios, imprescindible para esa pretendida unidad de actuación.

Para lograr esa unidad de actuación, se programan reuniones nacionales y territoriales de los Fiscales Especialistas, en las que se establecen criterios uniformes respecto de las numerosas y variadas cuestiones que la práctica plantea, se celebran cursos y seminarios de especialización para conseguir una formación continuada de los Fiscales en materia de siniestralidad laboral; y se mantiene permanente contacto con los Fiscales que integran la Red Nacional de Fiscales de Siniestralidad Laboral, para el seguimiento y control de las actuaciones del Ministerio Fiscal en los casos concretos, especialmente en los que dan lugar a resultados lesivos de mayor gravedad, aparte de otras actividades que sería prolijo –y creo innecesario- enumerar.

Lo cierto es que hay sectores de producción que implican un evidente riesgo para la vida y salud de los trabajadores. La forma de contrarrestarlo es la aplicación estricta de las me-

didadas de seguridad y salud adecuadas y legalmente exigibles.

Entre estas, la formación o información del trabajador son básicas y se ven afectadas y resentidas por tres causas fundamentales: la temporalidad y precariedad en el empleo que impiden la adquisición de la imprescindible formación, que convierte al trabajador en un auténtico profesional; la contratación de trabajadores extranjeros que suelen carecer de experiencia previa (falla la formación) y no siempre pueden quedar enterados, por problemas de idioma y hasta de cultura laboral, de las condiciones del trabajo que desarrollan y de los riesgos que implica (falta la formación y la información) y la subcontratación que, cuando es excesiva, afecta a los niveles organizativos y de control uniforme y sistematizado de las actividades de riesgo y a una relación en la exigencia de adopción de las medidas preventivas. A ello habría que añadir en algunos sectores la exigencia de excesivo ritmos de trabajo y la excesiva duración de las jornadas laborales.

El antídoto esencial contra estas causas es la intensificación de la cultura de la prevención como imperativo ante todo personal y ético, pero también como imperativo social –que todos impliquemos en hacerlo propio, puesto que en una u otra medida, todos somos tributarios de los bienes que genera el traba-

jo y como imperativo legal, que debe traducirse en exigencias legales y de obligado cumplimiento.

Quiero creer que en materia de prevención de riesgos laborales estamos en tiempos de transformación. Yo detecto una creciente preocupación por todo lo relacionado con la prevención laboral que tal vez antes no existiera, al menos en la medida actual. Y entiendo que esa preocupación –especialmente en los legalmente obligados a facilitar las medidas de seguridad y salud que son, ante todo, los empresarios pero también otros implicados: delegados, mandos intermedios, técnicos...- es positiva, siempre que se traduzca en efectiva ocupación, es decir, en disposición permanente para integrar la prevención como uno de los elementos esenciales en cualquier sector productivo y especialmente en los más expuestos a la siniestralidad como son la construcción y los servicios.

Por último, creo que cualquier acercamiento al tratamiento jurídico de estas cuestiones, tiene que partir de tres consideraciones:

Primera.- Que un país jurídica y económicamente evolucionado, como es el nuestro, no puede permitirse que su desarrollo tenga un coste en vidas y en salud como el que refleja el altísimo número de accidentes laborales que se registran cada año. Por ello, la vulneración de las normas de siniestralidad

laboral nunca puede ser rentable, tampoco –y especialmente- por sus consecuencias penales.

Segunda.- Que el Derecho penal no ofrece, seguramente como en ningún otro terreno, la solución integral del problema; pero puede y debe cumplir su función, poniendo freno a aquellas conductas especialmente graves que atentan contra bienes jurídicos esenciales como son la vida y la integridad física de las personas. No se trata, por tanto, de forzar la intervención del Derecho Penal más allá del terreno que le corresponde, pero sí de ocupar ese terreno cabalmente.

Tercera.- Desde la Fiscalía General del Estado y yo mismo como Fiscal de Sala Coordinador a nivel estatal de Siniestralidad Laboral, queremos hacer llegar el mensaje claro y nítido de que nuestra misión y nuestro propósito, en el terreno de la siniestralidad laboral, no es perseguir a ningún sector determinado, sea empresarial, profesional o técnico. Es perseguir a los que infringen el Código Penal, y con su conducta delictiva impiden tanto a los trabajadores como a los empresarios y profesionales responsables y cumplidores, el debido ejercicio de sus derechos individuales, sociales y económicos.

El Servicio de Prevención de Riesgos Laborales del Servei Balear de Salut

El Servicio de Prevención de Riesgos del Servei Balear de Salut tuvo su origen, tras la publicación de la Ley 31/95 sobre Prevención de Riesgos, con el pacto de constitución de los Servicios de Prevención en el ámbito del INSALUD del 18 de diciembre de 1998.

Independientemente de este pacto, ya existía en el Hospital Universitario de son Dureta (HUSD), una unidad de Salud Laboral pero sin la presencia de ningún técnico en materia de Prevención de riesgos laborales. El primer técnico no se incorporó hasta el año 2001, no sin una previa reivindicación por parte de la parte social para que se dotara de los recursos necesarios para un adecuado desarrollo de las funciones de un Servicio de Prevención.

Tras la incorporación paulatina de profesionales, el Servicio de Prevención cuenta con la siguiente dotación de personal: En el área Asistencial hay un total de 6 facultativos

con su correspondiente Enfermera, es decir 12 profesionales del área asistencial (8 en Mallorca, 2 en Ibiza y otros 2 en Menorca). En el área técnica tenemos un total de 11 técnicos (8 en mallorca, 2 en ibiza y 1 en menorca). Ver imagen nº. 1.

En la actualidad el Servicio de Prevención del Servei Balear de Salut esta ubicado en la Calle Joan Munar nº. 16, existiendo 4 unidades básicas: en el HUSD, en el Hospital Comarcal de Inca, en el Hospital Mateu Orfila y en el Hospital de can Misses.

C. Joan Munar 16.

Tel. 971 49 85 32

SERVICIO TERRITORIAL

- 2. Médicos.
- 2. DUE.
- 6. Técnicos en PRL.
- 3. Apoyo Admtvo.

UB-HUSD

- 1. Médico
- 1. DUE
- 1. Técnicos
- 1. Apoyo Admtvo

- 1. Médico.
- 1. DUE.
- 1. Técnico en PRL

Servicio de Prevención

UB-CAN MISSES

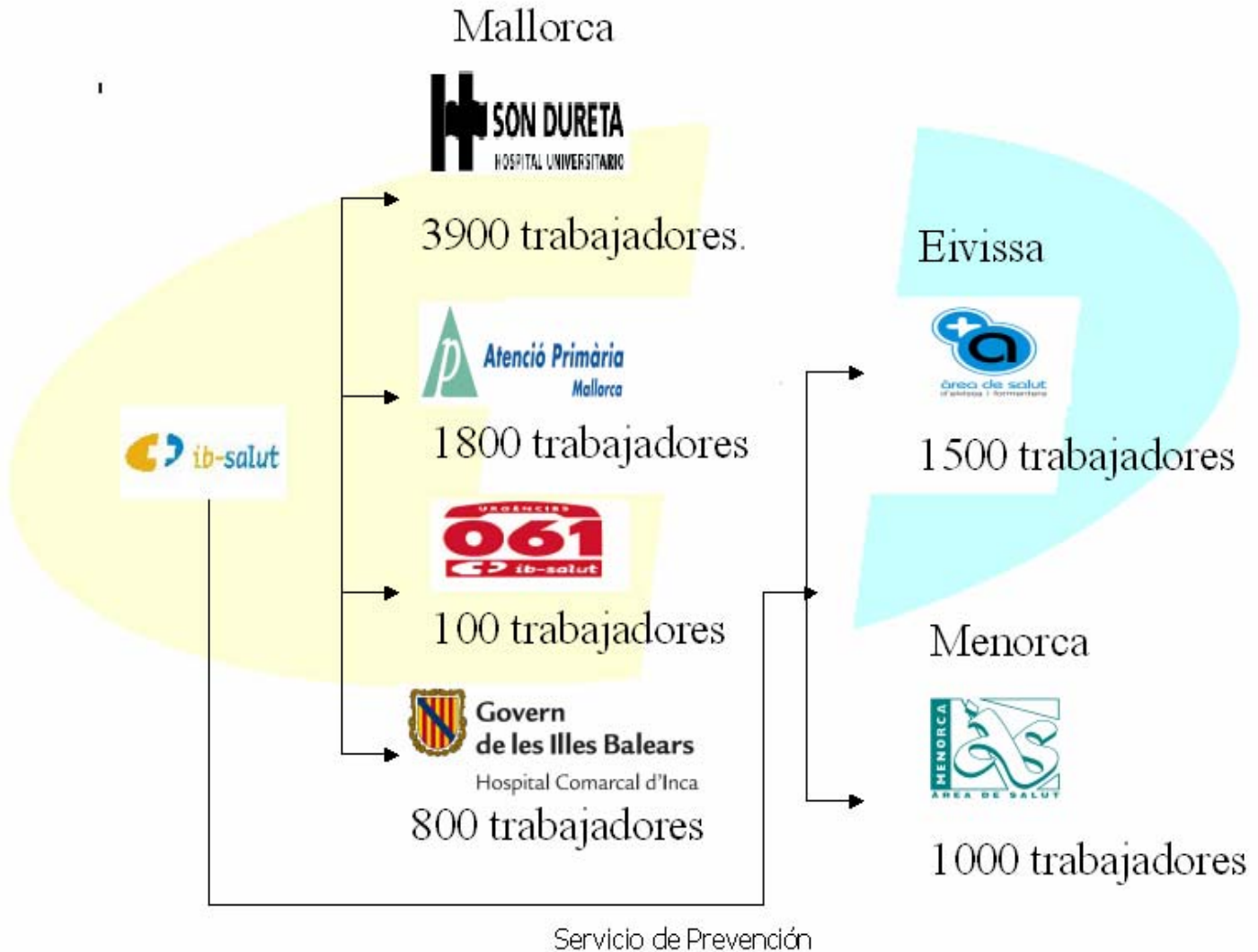
- 1. Médico
- 1. DUE
- 2. Técnico

UB-MATEU ORFILA

- 1. Médico
- 1. DUE
- 1. Técnico

El Servicio de Prevención del Servei Balear de Salut ofrece su cartera de actividades para las Gerencias dependientes del Ib-Salut y que se detallan en la imagen nº. 2. El Servicio de Prevención que cuenta con un total de 23 profesionales que ofrece sus servicios a un total de 9000 trabajadores.

Nuestra cartera de servicios es amplia y consiste en: asesoramiento y apoyo a los órganos de Dirección en función de los tipos de riesgos laborales presentes en la empresa, colaboración con la Gerencia en la elaboración y actualización de la Guía de Gestión de la PRL, colaboración y apoyo a las Secciones Sindicales en materia de prevención de riesgos, realización de evaluaciones iniciales de riesgos por áreas o servicios de nueva creación, valoración de los productos químicos que se utilizan y verificación de la existencia de las fichas de datos de seguridad, así como verificar el manejo adecuado y la

existencia y el mantenimiento de los equipos de protección individual. Verificar y/o informar a los trabajadores sobre los riesgos de estos productos, informar de los pictogramas de los productos químicos. Realizar campañas divulgativas, colocación de carteles informativos. Establecer la adecuación de los lugares de almacenamiento de los productos químicos y su correcta colocación, valorar los sistemas de ventilación y de lucha contra incendios, controlar la presencia de atmósferas explosivas. Realizar el estudio del medio ambiente laboral derivado de la utilización de productos químicos, esterilizantes, citostáticos, gases anestésicos, óxido de etileno, radiaciones no ionizantes

productos de limpieza y mantenimiento, etc. (Mediciones ambientales y mediciones de valores biológicos). Estableciendo un calendario de evaluaciones periódicas en aquellas situaciones o casos que sea necesario con el apoyo de la dirección y del comité de seguridad y salud., evaluación de ruido y/o vibraciones, evaluación del ambiente térmico, presencia en el lugar de trabajo de radiaciones: ionizantes, no ionizantes. Control de la eliminación de los residuos químicos, evaluación de la exposición a los agentes biológicos, fundamentalmente a los del tipo 3 y 4, según el RD de agentes biológicos. Observar las medidas de protección colectivas e individuales adecuadas, Investigación de los accidentes e incidentes, puesta en marcha de las hojas de notificación y registro de los accidentes e incidentes, establecimiento del circuito de comunicación al servicio de prevención y al comité de seguridad y salud, puesta en marcha de las hojas de mejora o de propuestas de acción preventiva. Notificación, registro y análisis estadístico de la accidentabilidad laboral, verificación de la documentación y registro que resulten de las actividades de control activo de la inspección sistemática de las instalaciones y equipos, confección de normas de seguridad. Participación y colaboración en la elaboración del plan de autoprotección y evaluación por servicios.

Estudio ergonómico de los puestos de trabajo, de la calidad del ambiente interior del lugar de trabajo, de la iluminación de los puestos de trabajo, sobre pantallas de visualización de datos, de carga física y posturas de trabajo, estudio de las molestias musculoesqueléticas y manipulación manual de cargas y pacientes, valoración del vestuario y calzado del personal. Desarrollo de proyectos en materia de prevención como la Escuela para la prevención del dolor de espalda y del aula antiestrés. Participación y colaboración en el diseño o rediseño de los puestos de trabajo. Realización de estudios sobre aspectos psicosociales: evaluación de la carga mental, sobre motivación y satisfacción laboral...

En cuanto a vigilancia de la salud: exámenes iniciales de salud, prelaboral, al comienzo de la actividad, realizar los protocolos específicos, si los hay, de vigilancia de la salud de los trabajadores del servicio que se ha evaluado. Valoración de los trabajadores especialmente sensibles y su readaptación o cambio del puesto de trabajo. Situaciones especiales que requieran cambios de puesto o restricciones a determinados trabajadores por ser portadores de alguna enfermedad infecciosa, Situaciones especiales como son los periodos de embarazo y la lactancia (cargas, trabajo a turnos y nocturno...). Protección de la maternidad, Elaboración de los programas de inmunizaciones y profilaxis de los trabajadores. (Antirretrovirales), Registro y estudio de los accidentes de trabajo, enfermedades profesionales, y enfermedades

relacionadas con el trabajo.

Estudio del absentismo laboral por enfermedades profesionales, contingencias comunes y accidentes laborales, estudio de patologías de origen laboral, promoción de la salud, lucha antitabaco, colaboración en la evaluación y selección de los equipos de protección individual.

No hay que olvidar la Gestión de la prevención, pieza clave para el correcto desarrollo de los planes de acción propuestos, así como las acciones formativas e informativas en función de la evaluación inicial y de los riesgos detectados en el lugar de trabajo. La puesta en marcha del Plan de Emergencia de toda el área de salud, así como las revisiones periódicas de la evaluación inicial. Elaboración de protocolos específicos de diferentes actividades, creación y mantenimiento del archivo documental, coordinación de la actividad preventiva con las empresas contratadas y subcontratadas, creación de protocolos de trabajo entre todos los SPRL del Servei Balear de Salut. Colaboración y vigilancia en la gestión integral de los residuos. Colaboración con otros organismos o instituciones en la elaboración de campañas de salud laboral, Participación de los Servicios de Prevención en: Comisión de obras, Comisión de catástrofes, Comisión de compras, Comisión de infecciosos, y en los Comités de Seguridad y Salud de las diferentes gerencias

Acumulación de residuos en el Hospital Universitario de Son Dureta

así como de los comités con los servicios de prevención de las empresas contratadas y subcontratadas si fuera menester.

Como se ha podido ver, la actividad es mucha y abarca a un espectro de población muy amplio, por ello el apoyo de los Delegados en Prevención y de los responsables de las diferentes Gerencias es básico para poder obtener resultados que redunden en una mejora de las condiciones de trabajo del empleado público de la salud balear.

Residus, problemàtica ambiental de primer ordre en el segle XXI

Malgrat que la Llei 10/98, de 21 d'abril de Residus, estableix dues tipologies de residus, els residus sòlids urbans i els residus perillosos, en la pràctica s'utilitza una tercera referida als residus especials.

Un **residu sòlid urbà** és aquell que es genera en cases, comerços, oficines i serveis, així com aquells que per la seva natura o composició poden assimilar-se als anteriors i que no siguin considerats com perillosos. Els més comuns són:

Paper i cartó.

Plàstics (envasos, bosses, ..)

Vidre.

Matèria orgànica: restes d'àpat i de jardineria.

Residus biodegradables, és a dir, que es descomponen per un procés natural biològic

que no danya el medi ambient.

Un **residu especial** és aquell similar a un residu sòlid urbà per al qual hi ha un gestor específic que s'encarrega de la seva recollida i tractament:

Aerosols.

Medicaments.

Cartutxos de tinta i tònners.

Equips informàtics.

Ferralla.

Enderrocs i similars.

La Llei 10/98 defineix el **residu perillós** com aquell que figura en la llista de residus perillosos, aprovada pel Reial Decret 952/1997 de 20 de juny, aquell que hagi estat qualificat com perillós per la normativa comunitària i aquell

que pugui aprovar el Govern d'acord amb allò que s'ha establert en la normativa europea o en convenis internacionals dels quals Espanya sigui part. En definitiva es tracta d'un tipus de residu que per les seves característiques ha de gestionar-se de forma especial:

Tubs fluorescents, olis minerals, bateries de plom, acumuladors de níquel-cadmi i piles, dissolvents, solucions àcides, material absorbent de substàncies perilloses, residus de productes fitosanitaris, residus que continguin mercuri o amiant, medicaments citotòxics i citostàtics.

Tot aquell residu que contingui o hagi contingut una substància perillosa, es considerarà com a residu perillós, i això inclou els envasos i la resta de recipients. La millor manera per distingir un residu d'un altre és a través de la consulta de l'Annex II de l'Ordre MAN/304/2002, de 8 de febrer, en la qual figura la llista europea de residus, marcant els perillosos amb un asterisc.

Què podem fer?

El primer pas és **separar correctament els residus** perquè puguin ser després tractats sense causar danys al medi ambient o a les persones, i això passa per conèixer les possibilitats de recollida de residus que ofereix el nostre municipi, ja que és inútil separar en les nostres cases si posteriorment no hi ha una recollida selectiva. No tindria sentit separar el paper del vidre si no hagués a la nostra disposició dos contenidors.

La separació bàsica que podem realitzar a casa és la corresponent als residus sòlids urbans, separant matèria orgànica, vidre, envasos i paper/cartó. Per a això podem utilitzar quatre recipients o

quatre bosses d'escombraries per a cada tipus de residu. Si es disposés de diversos colors, el blau es destinaria al paper i cartó, el groc als envasos, el verd al vidre i el marró a la matèria orgànica. Un vegada realitzada està separació inicial, hauria de dipositar-se les escombraries en els contenidors municipals, seguint el mateix criteri cromàtic:

En el contenidor marró o taronja, encara que en la majoria dels municipis és verd, es col·locaria la matèria orgànica. La matèria orgànica posteriorment pot ser utilitzada a les plantes de compostatge com a primera matèria per fer compost, que s'obté per la descomposició de la matèria orgànica, i que és utilitzat com a abonament, i també pot destinar-se a les plantes de biometització, on la matèria orgànica es fermenta obtenint-se metà la combustió del qual es transforma en energia.

En el contenidor blau posarem paper i cartó. Amb ells s'elaborarà nou paper i cartó reciclats que suposa l'eliminació del consum de fusta (s'evita la tala d'uns aproximadament 14 arbres per tona de paper i cartó recollida), es consumeix menys energia en la seva fabricació

(uns 5.000 KW/h per tona recollida) i aigua (un 86% aproximadament), i es redueix la contaminació de les aigües en no blanquejar-se el paper amb clor.

En el contenidor groc col·locarem envasos i ampolles de plàstic, bosses de plàstic, tetrabricks, llaunes i envasos metàl·lics. Amb el reciclatge s'obtenen nous envasos, mobiliari urbà, o bosses de plàstic, estalviant-se energia en la seva producció (en el cas de les llaunes fins a un 95%), es redueixen les emissions de CO₂ a l'atmosfera ja que es necessita menys energia per extreure i processar els materials reciclats. La recuperació de dues tones de plàstic equival a una tona de petroli aproximadament.

A l'igllú verd dipositarem el vidre, excepte bombetes, vidre pirex o vidres de finestres, ja que el seu tractament posterior és diferent. D'ells s'obtiniran noves ampolles i envasos de vidre. Amb el reciclatge de vidre es redueixen les emissions a l'atmosfera en un 20% i el consum d'aigua en un 50%, així com les escombraries dels abocadors.

Placa commemorativa a les víctimes de l'accident.

Miquel Àngel Arnàiz, Secretari d'organització de la UGT amb el seu homòleg de la FSP, Tomás Navarro

Lorenzo Bravo i Benedicto Lacomba posant un ram de flors a la placa commemorativa.

Maria Antònia Salva, Secretària de Salut Laboral de la FSP-UGT amb la Directora General de Salut Laboral, Sra. Paula Liñán

28 d'abril, dia internacional de la seguretat i salut en el treball

UGT i CC.OO commemoraren el 28 d'abril, dia internacional de la seguretat i salut en el treball, amb una ofrena floral, davant Hisenda en el carrer Cecili Metel. L'ofrena floral es diposità al costat de la placa commemorativa en memòria de les víctimes de l'explosió en el polvorí de Sant Ferran que va ocòrrer en el segle XIX i suposà un dels accidents amb més morts de tota la història de les Illes Balears.

A l'acte assistí, entre altres, la directora General de Salut Laboral de la Conselleria de Treball i Formació, així com Delegades i Delegats de les dues centrals sindicals.

Els Secretaris Generals de les dues organitzacions recordaren les víctimes així com la importància de vetllar diàriament pel compliment de les mesures de seguretat i salut dins l'empresa.

Jornades tècniques sobre les Malalties Professionals

En el BOE del dia 19 de desembre de 2006, apareix publicat el **RD 1299/2006**, de 10 de novembre, pel qual s'aprovà el quadre de Malalties Professionals en el Sistema de la Seguretat Social i s'estableixen els criteris per a la seva notificació i registre.

Amb aquesta actualització normativa es clarifiquen, ordenen i sistematitzen les actuacions per què les autoritats labor

El passat dia 29 de maig, la UGT de les Illes Balears, organitzà una jornada sobre Malalties Professionals a Magaluf (Hotel Sol Antillas Barbados) i finançada per la Direcció General de Salut Laboral de la Conselleria de Treball i Formació.

La jornada, que omplí l'auditori, va constar de tres ponències i torn de preguntes obertes dels assistents. La primera ponència, titulada **"Malalties Professionals"**, l'exposà el Dr. Monjo, cap del Departament de Medicina Preventiva de la Direcció General de Salut Laboral.

El Dr. Monjo començà fent un recordatori de les principals definicions de conceptes legals per donar pas a la importància que es deriva per al treballador de una contingència IT per malaltia

La jornada sobre Malalties Professionals fou presentada per el Secretari d'Acció sindical, Ocupació i Salut Laboral de la UGT, Manuel Pelarda i la Ilma. Sr. Paula Liñán, Directora General de Salut Laboral de la Conselleria de Treball i formació del Govern Balear.

Dr. Rafel Monjo Dalmau, a un moment de la seva ponència que tenguè molta acceptació entre els assistents

Monserrat Fraile, tècnica del Gabinet de Prevenció de Riscos Laborals de la UGT-Balears, presentà al Dr. Monjo

i sanitàries de les diferents Administracions Públiques, en el desenvolupament de les seves competències, investiguin les malalties professionals amb la finalitat de determinar-ne les causes, les mesures preventives a adoptar i en el seu cas, les responsabilitats legals.

La UGT de les Illes Balears, amb aquesta jornada, es va marcar com objectiu donar resposta als dubtes generats amb la seva aplicació.

professional amb la diferència de subsidi, diferent període de carència i diferent base de cotització per a la incapacitat.

Per determinar quan estam en presència d'una malaltia professional, el Dr. Monjo, explicà els diferents sistemes o models utilitzats que són el sistema de llista, el sistema obert o de determinació judicial i el sistema mixt. Es referí al CEPROSS, com a sistema de exposició i comunicació de parts de malalties professionals i les incongruències que es donen, avui en dia.

En definitiva, el Dr. Monjo, amb la seva ponència sobre malalties professionals, despertà l'atenció entre els assistents, generant una actitud crítica amb les mútues i el propi sistema. ¡Enhorabona!

La responsabilitat professional respecte a les malalties professionals

El Dr. Olivares destaca la necessitat d'exigir responsabilitats a tots els nivells, tancar el circuit de notificació i registre, formar a tots els nivells, i primar la declaració de malalties a la sanció.

La segona de les ponències, "**La responsabilitat professional respecte a les malalties professionals**", va anar a càrrec del Dr. José Luis Olivares Castillo, de l'Àrea de Seguretat i Higiene, Relacions Institucionals de la Mútua Balear.

En paraules del Dr. Olivares, s'estima que entre el 16% i el 20% de les patologies són d'origen professional. Un dels problemes més importants respecte a aquest tipus de malalties és la seva infradeclaració, la qual cosa no permet abordar convenientment el problema i provoca que molts de treballadors acudeixin al seu lloc de treball estant afectats per aquest tipus de patologies.

El Reial Decret 1299/2006, de 10 de novembre, pel qual s'aprova el Quadre de Malalties Professionals en el sistema de la Seguretat Social i s'estableixen els criteris per a la seva notificació i registre, va ser consensuat a través de la Declaració per al Diàleg Social, subscripta el juliol de 2004 pel Govern, les organitzacions sindicals i les organitzacions empresarials, establint el marc general de prioritats en l'àmbit sociolaboral. El reial decret pretén que aflorin les malalties professionals ocultes i s'eviti la infradeclaració, millorar tot el procediment de notificació i registre i permetre l'actualització del quadre de malalties professionals.

Rafel Miquel, advocat i tècnic de la UGT, presentà el Dr. José Luis Olivares de la Mútua Balear el passat dia 29 en les jornades sobre Malalties Professionals.

Els beneficis de la declaració de malaltia professional són diversos, entre els quals destaquen el diagnòstic ajustat a la patologia, la qual cosa possibilita un tractament adequat a aquesta, junt amb una compensació per al treballador del 100% de la seva base de cotització, sense oblidar-nos de la millora en la seva prevenció.

Els efectes del reial decret, segons el Dr. Olivares, no han estat els esperats, i han donat lloc a un descens en la declaració per sobre del 20% de forma global en totes les comunitats, creixent únicament el grup 2 referit a agents físics. Entre les possibles causes trobem:

Conflicte d'interessos entre els agents intervinents.
Circuit de notificació de malalties professionals no tancat.
Dificultat en el diagnòstic.

Falta de formació del treballador, empresari i personal sanitari sobre el procediment.

Falta de criteris clars i comunicació entre l'entitat gestora i col·laboradora.
Fracàs de la vigilància de la salut.
Falta de voluntat.

Com a **conclusions**, el Dr. Olivares va destacar la necessitat d'exigir responsabilitats a tots els nivells, tancar el circuit de notificació i registre, formar a tots els nivells, i primar la declaració de malalties a la sanció.

Malalties Professionals. Reenginyeria del Sistema

Jaume Bergas, responsable tècnic del Gabinet de Prevenció de la UGT, presentà el Dr. Raul Izquierdo, Cap Avaluator de l'INSS en les Jornades sobre Malalties Professionals, a l'hotel Sol Antillas Barbados, a Calvià.

El Dr. Raúl Izquierdo, Cap Avaluator de la Inspecció Mèdica de l'INSS, va protagonitzar l'última de les ponències "**Malalties professionals, reenginyeria del sistema**". "L'OIT calcula que 5.000 treballadors moren al dia per malalties relacionades amb el treball i s'estima que cada any es produeixen aproximadament 88.000 nous casos de malalties d'origen professional", segons paraules del Dr. Izquierdo.

Les malalties d'origen professional són les reconegudes en l'Annex I del Reial Decret 1299/2006, de 10 de novembre, pel qual s'aprova el Quadre de Malalties Professionals en el sistema de la Seguretat Social i s'estableixen els criteris per a la seva notificació i registre, i en les quals hi ha una clara relació causa efecte entre la malaltia i el treball desenvolupat. Segons les dades presentades pel Dr. Izquierdo, durant el 2006, el 76,66% les malalties van ser de caràcter osteomuscular, seguides de les de caràcter neurològic, amb un 10,13%.

El problema més destacable és la infraestimació de les malalties professionals, la qual cosa dificulta, entre altres, la seva identificació i la falta d'estudi sobre els col·lectius de treballadors.

El Dr. Izquierdo va exposar els criteris que se segueixen a l'hora d'identificar una malaltia professional, entre els quals destaquen la relació entre l'exposició-efecte entre un determinat medi ambient de treball i una certa malaltia, l'increment evident de la malaltia professional en funció de l'exposició a un risc, la proporció de persones que emmalalteixen en un lloc i temps determinat,

així com la concordança entre les diferents investigacions respecte d'això que solen presentar resultats i conclusions similars.

El Dr. Izquierdo també va presentar les novetats que aporta el Reial Decret 1299/2006, entre les quals hi destaquen:

L'aprovació d'un nou quadre de malalties professionals enquadrat en el seu Annex I i una llista complementària de malalties l'origen professional de les quals se sospita en l'Annex II.

El canvi en el sistema de notificació la qual podrà ser efectuat per l'empresari, entitats asseguradores, metges del Servei Nacional de Salut i metges dels serveis de prevenció.

La introducció del grup de malalties, destacant les provocades per esforç mantingut de la veu, i postures forçades i moviments repetitius.

El missatge final va ser clar, és de vital importància que es promocióni la salut dins l'empresa a través d'accions basades en l'educació, la informació, els canvis de conducta de l'individu i la gestió empresarial orientada a la creació d'entorns saludables.

MODELS PRÀCTICS PER AL DELEGAT/DA PRL

SOL.LICITUD DE CANVI DE LLOC DE TREBALL

Localitat i data:.....

(nom i adreça de l'empresa).....

La persona que signa aquest document com a delegat de prevenció d'aquesta empresa, i en virtut de les competències que m'atorguen els art. 35.1 i 36.1.d) de la Llei 31/1995, de 8 de novembre, de prevenció de riscos laborals (des d'ara, Llei 31/95 de PRL)

SOL.LITO:

Que en virtut de l'art. 25.1 de la Llei 31/95 de PRL, i de les valoracions mèdiques derivades dels reconeixements facultatius realitzats a la treballador/a d'aquesta empresa, es procedís a una nova ubicació de lloc de treball de la persona esmentada que s'adeqüi al seu estat de salut actual, perquè no continuï estant esposada als riscos que van provocar una situació d'incapacitat temporal per.....

Us prego que tingueu en compte l'informe adjunt, que confirma la malaltia o patologia que s'al.lega.

Amb això pretenc col.laborar amb l'empresa en l'aplicació del desenvolupament de les obligacions que la Llei 31/95, de prevenció de riscos laborals.

Tot esperant una desposta tan aviat com sigui possible, us saludo
Atentament,

Delegat de Prevenció

Rebut

Data
(signatura i segell)

E

N

T

R

E

V

I

S

T

A

amb...

Servando Pereira Vas, Secretario de Salud Laboral de la Unión Insular de Menorca

El índice de incidencia en siniestralidad, a lo largo de 2007 en la isla de Menorca, alcanzó el 78,63, cifra importante que denota un incumplimiento en materia preventiva en el ámbito laboral

Servando Pereira Vas, Secretario de Salud Laboral de la Unión Insular de Menorca

Los trabajadores y trabajadoras de los distintos sectores productivos de la isla de Menorca, percibimos que las empresas distan mucho de gestionar la prevención de riesgos laborales como un proceso natural más a insertar en el día a día.

Los datos de siniestralidad así lo reflejan por lo que supone para la Unión Insular de Menorca una preocupación básica que nos obliga a redoblar los esfuerzos en la acción sindical en materia de seguridad y salud en el trabajo.

Para ello, somos conscientes, que la negociación colectiva debe ser el instrumento básico para la acción sindical, ya que las disposiciones de carácter laboral contenidas en la Ley 31/95 de Prevención de Riesgos

Laborales y en las normas que la desarrollan tienen el carácter de derecho mínimo indispensable, pudiendo ser mejoradas y desarrolladas a través de los convenios colectivos.

En los convenios colectivos se deberían reflejar aspectos como métodos y criterios que deben seguir para realizar una correcta **evaluación de riesgos laborales**; fijar objetivos del proyecto preventivo en la **Planificación y gestión de la prevención**, y así lograr la implantación de la prevención en todos los niveles jerárquicos de la empresa, estableciendo criterios de gestión, programas de seguimiento de la actividad preventiva. También es fundamental, en cuanto al **derecho a la información**, materializar

la articulación de los procedimientos y los mecanismos de acceso a toda la documentación e información necesaria; **creación de la figura del delegado territorial / sectorial**, definiendo sus funciones, competencias, garantías y crédito horario para las empresas en las que no existan representantes de los trabajadores.

Por otra parte, hemos de solicitar de una forma habitual y constante la presencia tanto de los técnicos de la Conselleria de Treball i formació (DGSL) de Menorca como a la Inspección de Trabajo en la comprobación de las condiciones de trabajo en las empresas que no se ajusten a los mínimos establecidos en el marco normativo.

Es mucho lo que nos queda por hacer...

L'Estratègia Espanyola de seguretat i Salut en el treball 2007-2012.

Un instrument per a establir el marc general de les polítiques de prevenció de riscos laborals a curt, mig i llarg termini

El dia 24 de juny, a l'Hotel Sol Antillas Barbados de Magaluf, es dugué a terme la jornada informativa sobre l'Estratègia Espanyola de seguretat i salut en el treball 2007-2012 dirigida als Delegats i Delegades de les Federacions de la UGT Balears.

El Secretari General de la UGT Balears, Lorenzo Bravo, la Secretària Confederal de Salut Laboral i Mediambient, Dolors Hernández i el Secretari d'Acció sindical, Ocupació i Salut laboral, Manolo Pelarda, a la clausura de la jornada.

La jornada constà de tres ponències, la primera, **L'Estratègia Espanyola de Seguretat i Salut 2007-2012**, a càrrec del responsable tècnic del Gabinet de Prevenció de riscos Laborals de la UGT-Balears, Jaume Bergas, va consistir amb la exposició dels vuit objectius operatius de què es compon la Estratègia i que contemplen les distintes àrees que tenen incidència en la seguretat i salut dels treballadors, articulant-se en dues grans línies d'actuació:

1. La relacionada amb els objectius marcats per a la millora dels sistemes de prevenció en les empreses i que tenen com a destinataris directes a empresaris, treballadors i les seves organitzacions preventives i entitats

2. L'actuació dels poders públics, mitjançant l'establiment d'objectius que incideixen en la prevenció de riscos laborals, la coordinació entre Administracions Públiques amb competència en aquesta matèria i reforçament de les institucions públiques dedicades a la prevenció de riscos laborals, fonamentalment l'INSHT i ITSS.

La segona ponència, a càrrec de Dolors Hernández, Secretària Confederal de Salut Laboral i Medi ambient, exposà la **visió política de la pròpia Estratègia, així com les expectatives de futur** que ens depara com a conseqüència de l'aplicació dels diferents objectius que componen l'Estratègia.

Susana García Boned, tècnica superior del Gabinet de Prevenció de Riscos Laborals de la UGT, desenvolupa la ponència sobre **Drets i Obligacions en matèria de Prevenció de riscos laborals**

Per últim, cal destacar que la jornada fou molt ben acceptada pels assistents i valorada positivament en el seu conjunt.

María Antònia Salvà presentà Jaume Bergas dins la ponència sobre Estrategia Espanyola.

Manolo Pelarda presentà Dolors Hernández

Pep Mas de la MCA presentà Susana García Boned.

La jornada tengué una gran afluència de Delegades i Delegats de la UGT Balears.

Jornades tècniques sobre Malalties Professionals

PITIÜSES

El passat dia 26 de juny, seguint la campanya sobre sensibilització en prevenció de riscos laborals de la UGT de les Illes Balears,

Els Delegats i Delegades de Prevenció que ompliren el Saló d'actes a Eivissa.

es realitzà la jornada informativa sobre el nou R.D. 1299/2006 sobre malalties professionals a la Conselleria de Treball i Formació

Els dos ponents a la jornada a Blancadona: el Dr. Monjo, Cap de Medicina Preventiva de la Direcció General de Salut Laboral i Monserrat Vaquero, graduada social i tècnica superior del Gabinet de PRL de la UGT de les Illes Balears.

d'Eivissa (Blancadona). La jornada constà de dues ponències: El Reial Decret 1299/2006 sobre Malalties Professionals a càrrec de la tècnica del Gabinet de Prevenció de la UGT-Balears, Monserrat Vaquero i del Dr. Rafel Monjo, cap de Medicina preventiva de la DGSL sobre "La visió del Departament de Medicina Preventiva de la DGSL sobre les malalties professionals".

La jornada comptà amb la tècnica de la DGSL a Eivissa, la Sra. Erminia Castillo en la taula rodona.

MENORCA

El 30 de juny, a l'hotel Agamenón de Es Castell a Menorca, es desenvolupà la jornada sobre Malalties professionals, organitzada per la UGT

de les Illes Balears. La jornada, a igual que la d'Eivissa, comptà amb dues ponències a càrrec del Dr. Monjo i de la tècnica Monserrat Vaquero.

La jornada despertà molt interès entre els Delegats i Delegades de Prevenció. La taula rodona comptà amb la presència de la inspectora Sra. Ana Zapico i la tècnica de la DGSL, Angeles Bisbal.

La presentació de la jornada comptà amb la Directora General de Salut Laboral, Sra. Paula Liñán.

El Sr. José Reyes, secretari general de la Unió Insular de Menorca de la UGT, tancà la jornada, agraïnt als assistents la seva presència i alta participació al llarg del dia.

La incidència del treball i les relacions laborals en el consum de substàncies additives

El pasado día 29 de abril, la UGT-Illes Balears organizó una jornada informativa para delegadas y delegados de prevención con la finalidad de sensibilizar de la problemática que representa el consumo de sustancias adictivas en el entorno laboral.

Ilma. Sra. Paula Liñán, Directora General de Salud Laboral de la Conselleria de Treball i Formació y el Sr. Manuel Pelarda, Secretario de Acción sindical, Ocupación y Salud Laboral de la UGT-Balears en la presentación de la jornada sobre drogodependencias.

Dicha jornada, celebrada en el Hotel Son Caliu de Palma Nova, resultó un éxito de participación. La presentación corrió a cargo de Manolo Pelarda, Secretari d'Acció Sindical, Ocupació i Salut Laboral, quien cedió la palabra a la Sra. Paula Liñán, Directora de la Direcció General de Salut Laboral de la Conselleria de Treball i Formació.

La Sra. Liñán expuso el estado de las acciones que se derivan del Pla de Xoc de la Conselleria de Treball i Formació contra la siniestralidad laboral. Dicho plan se fundamenta en torno a cuatro ejes de actuación como son la sensibilización y autoprotección, mediante campañas de marketing y formación e información;

la inspección, evaluación y control de las empresas por parte de los técnicos; la prevención y transparencia de las condiciones de trabajo en las empresas; y finalmente la implicación de los agentes sociales. De las acciones llevadas a cabo hasta la fecha, destacan la incorporación de 12 técnicos a la dirección general, así como la creación de equipos conjuntos de técnicos de la misma e inspectores de la Inspección de Trabajo y Seguridad Social.

Jaume Bergas, Responsable Técnico del Gabinet de Prevenció de Riscs Laborals de la UGT- Illes Balears, con su ponencia "Prevención de las Drogodependencias

en el ámbito Laboral", presentada por Rafel Miquel, abogado y técnico de la UGT, introdujo los conceptos básicos que permiten ubicar el problema. Como problemática que es, sus consecuencias se manifiestan a tres niveles, psicológico, fisiológico y conductual, y requiere de unas medidas de prevención y actuación para darle respuesta. La Sra. Magdalena Morey Vich, Directora de Ca'n Palerm, centro de formación de Projecte Home Balears, expuso la actividad desarrollada por Projecte Home Balears en su ponencia "Acció preventiva de l'alcoholisme i altres drogodependències en l'àmbit laboral". Las líneas de actuación de Ca'n Palerm incluyen: La formación sobre la prevención y tratamiento de las drogodependencias, promoción de la salud y acción social. El apoyo a las familias. Estudios e investigaciones sobre la prevención y tratamiento de las drogodependencias.

Para concluir la jornada, Lorenzo Bravo, Secretario General de la UGT-Illes Balears, y Bartomeu Català, Vicepresidente de la Fundació Projecte Jove, procedieron a la firma de un convenio de colaboración entre el sindicato y Projecte Home Balears, que establece un marco de colaboración en la prevención de drogodependencias y asistencia a los drogodependientes en el ámbito laboral que se materializará en:

- ✦ La formación a los asesores de los gabinetes de PRL, a los delegados de prevención y a los responsables sectoriales.
- ✦ El asesoramiento a los responsables sobre alternativas de actuación frente a situaciones de consumo durante el horario laboral. La información y asesoramiento para empresarios y trabajadores.

A la derecha, Maria Antònia Salvà, presentando a Magdalena Morey Vich, Directora de Ca'n Palerm, centro de formación de Projecte Home Balears, que expuso la ponencia "Acció preventiva de l'alcoholisme i altres drogodependències en l'àmbit laboral".

Abajo, entrega de documentación a los asistentes. De izquierda a derecha, Jerónimo Fiol, Monserrat Fraile Vaquero y Nanda Llabrés, del Gabinet Tècnic de Prevenció de riscos Laborals de la UGT-Illes Balears.

Rafael Miquel, abogado y técnico de la UGT de les Illes Balears, en la presentación de la ponencia "Prevención de las drogodependencias en el ámbito laboral. Condiciones de trabajo y conductas de consumo" desarrollada por el responsable Técnico del Gabinete de PRL de la UGT Balears, Jaume Bergas.

c o n t r a p u n t

a m b

La Federació de Serveis Públics de UGT-Illes Balears atorgà els guardons corresponents a la setena edició dels Premis Llum i Ombra en prevenció de riscos laborals en les Administracions Públiques. **Premi Llum** a l'Equip de Psicosociologia de la DGSL; **Menció Llum** Al Dr. Rafel Monjo, Cap de Medicina del Treball de la DGSL y als treballadors dels centres d'atenció a la Drogodependència del Govern i **Premi Ombra** a l'Ajuntament de Palma.

VII Edició dels Premis Llum i Ombra

A l'entrega hi assistiren, entre altres, el director general de Funció Pública del CIM, Sion Galmés i la Directora General de Salut Laboral, Paula Liñán.

Maria Antònia Salvà, Secretària de Salut Laboral, igualtat i joventut de la FSP-UGT, amfitriona de l'acte, lluint tot el seu glamour i simpatia al llarg del vespre. Aquests premis, a les AA.PP., són pioners en tota Espanya. Enhorabona, FSP-UGT-Illes Balears

Aurelio Martínez, Secretari General de la FSP-UGT en un moment de l'acte, a on recordà la importància de disposar de un bon sistema integral de prevenció de riscos laborals a les AA.PP.. A la dreta, José Hila, regidor de Funció Pública de l'Ajuntament de Palma, que va recollir el premi ombra.